

TASAVALLAN PRESIDENTIN ASETUS UUSIUTUVIEN POLTTOAINEIDEN JAKELUVELVOITETTA KOSKEVIEN HALLINTOTEHTÄVIEN HOIDOSTA AHVENANMAALLA

1 Sopimusasetusjärjestelmä

Valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallanjaosta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991), jäljempänä *itsehallintolaki*. Lain lähtökohtana on periaate, jonka mukaan toimivalta hallintoasioissa seuraa lainsäädäntövaltaa. Vastuu kustannuksista seuraa hallintovastuuta, jollei toisin säädetä.

Itsehallintolain 32 §:ssä säädetään järjestelmästä, jonka mukaan valtakunnan hallinnolle kuuluvia tehtäviä voidaan siirtää määräajaksi tai toistaiseksi maakunnan viranomaiselle. Vastaavasti voidaan maakunnan hallinnolle kuuluvia tehtäviä siirtää valtakunnan viranomaiselle. Siirtäminen tapahtuu asetuksella ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen suostumuksella. Sopimusasetus on yksipuolisesti irtisanottavissa.

Itsehallintolain 32 §:n 3 momentin mukaan tasavallan presidentti antaa sopimusasetukset. Asetusehdotuksesta on aina pyydettävä Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunto.

2 Lainsäädäntövalta

Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 22 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat elinkeinotoimintaa ottaen huomioon, mitä 11 §:ssä, 27 §:n 2, 4, 9, 12–15, 17–19, 26, 27, 29–34, 37 ja 40 kohdassa sekä 29 §:n 1 momentin 3–5 kohdassa säädetään, kuitenkin niin, että myös maakuntapäivillä on toimivalta ryhtyä toimenpiteisiin näissä kohdissa tarkoitetun elinkeinotoiminnan edistämiseksi.

Uusiutuvien polttoaineiden jakeluelvoitteeseen liittyvän valtakunnan säädöksen soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään uusiutuvien polttoaineiden jakeluelvoitetta koskevan valtakunnan säädöksen soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetussa maakuntalaissa (Ålands författningssamling-niminen lainsäädäntökokoelma 2011:111), jäljempänä *maakuntalaki*. Maakuntalain 1 §:n 1 momentin mukaan Ahvenanmaan maakunnassa sovelletaan biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annettua lakia (446/2007, lain nimike muutettu muutoslailla (603/2021) laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä, jäljempänä *jakeluelvoitelaki*) maakuntalaissa säädetyin poikkeuksin. Maakuntalain 2 §:n mukaan valtakunnan viranomaisille jakeluelvoitelain mukaan kuuluvat hallintotehtävät hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa maakunnan hallitus siltä osin kuin hallinto perustuu maakunnan toimivaltaan tällä alalla.

3 Nykytila ja tarve säätää sopimusasetus

Nykyinen jakeluelvoitteen hallintotehtävien toimivallanjako Energiaviraston ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen välillä johtaa siihen, että jakelijoiden on raportoitava kahdelle eri kansalliselle viranomaiselle. Koska kyseessä on tosiasiallisesti samat jakelijat, on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että jakeluelvoitelain mukaiseen raportointiin liittyvät hallintotehtävät siirrettäisiin Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta Energiaviraston hoidettavaksi. Ilmoituksiin liittyvä hallinnollinen taakka vähenisi, kun raportointi tehtäisiin vain yhdelle viranomaiselle.

Lisäksi niin sanotun hallintomalliasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999 energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta) mukainen uusiutuvan energian edistymisraportointi tehdään koko Suomen osalta ja ehdotetun tehtävien siirron myötä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen on määrä toimittaa Energiavirastolle kaikki olennainen tieto raportointia varten.

Muilta osin jakeluelvoitelain mukaiset hallintotehtävät liittyen muun muassa lain valvontaan ja jakeluelvoitelain mukaisten seuraamusmaksujen määräämiseen olisivat edelleen maakunnan hallituksen tehtävänä. Nykyisin samat jakelijat toimivat Ahvenanmaalla ja valtakunnassa, mutta on mahdollista, että Ahvenanmaalla on tulevaisuudessa jakelijoita, jotka eivät toimi valtakunnassa.

Tämän asetuksen lisäksi jakeluelvoitelain muutosehdotuksen (HE 174/2022 vp.) yhteydessä on esitetty Energiavirastolle oikeutta luovuttaa Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle salassapitosäännösten estämättä jakeluelvoitelain 7 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan saamia tietoja, jotka olisivat välttämättömiä maakunnan hallitukselle jakeluelvoitelain noudattamisen valvontatehtävän hoitamiseksi.

4 Asetuksen pääasiallinen sisältö

1 §. Tehtävien siirtäminen Energiavirastolle

Sopimusasetuksen 1 §:n mukaan asetusta sovellettaisiin maakuntalaissa tarkoitettuihin hallintotehtäviin.

Asetusehdotuksen tarkoituksena on, että Energiavirasto hoitaisi myös Ahvenanmaan osalta asetuksen voimaantulon jälkeen ne 2 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä, jotka siirtyvät Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta Energiavirastolle.

2 §. Energiaviraston tehtävät

Energiaviraston tehtävänä olisi vastaanottaa jakelijan jakeluelvoitelain 7 §:n mukainen ilmoitus. Lisäksi Energiaviraston tehtävänä olisi tarkistaa ilmoitettujen tietojen oikeellisuus.

Jakeluelvoitelain 7 §:n 1 momentin mukaan jakelijan on vuosittain ilmoitettava edellisen kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamansa moottoribensiinin, dieselöljyn, maakaasun, biopolttoaineiden, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden määrä tuotteittain. Lisäksi jakelijan, joka 6 §:ssä tarkoitettuna sopimuksen perusteella toimittaa kulutukseen biopolttoaineita, biokaasua tai muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä tai kaasumaisia liikenteen polttoaineita, on 7 §:n 2 momentin mukaan ilmoituksessaan eriteltävä sopimuksen mukaisesti niiden määrät.

Jakeluelvoitelain 7 §:n 3 momentin mukaan kyseisessä ilmoituksessa on lisäksi oltava tieto biopolttoaine- ja biokaasu-erien sekä muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaine-erien kestävyyskriteerien mukaisuuden osoittamisesta sekä 5 §:n 2, 4, 5, 7 ja 8 momentissa tarkoitettujen biopolttoaineiden, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden osuuksista.

Ilmoitus olisi jatkossa myös Ahvenanmaan osalta toimitettava viimeistään ilmoituksessa tarkoitettua kalenterivuotta seuraavan maaliskuun aikana Energiavirastolle. Energiavirasto voisi yhdistää raportoinnin tekemisen yhdeksi ilmoitukseksi. Energiaviraston ilmoituksiin liittyvien hallintotehtävien hoitamiseen kuuluisi myös velvollisuus tarkistaa, että kaikki Ahvenanmaalla jakeluelvoitelain soveltamiskynnyksen ylittävät jakelijat toimittavat sille lain 7 §:n mukaisen ilmoituksen.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus valvoisi jatkossakin 1 §:ssä tarkoitettujen jakeluelvoitteista annetun maakuntalain, joka on ns. blankettilaki, noudattamista sekä huolehtisi maakuntalain täytäntöönpanosta Ahvenanmaan maakunnassa lukuun ottamatta asetuksen 2 §:ssä Energiavirastolle erikseen säädettyjä tehtäviä. Siten Ahvenanmaan maakunnan osalta maakuntalain jakeluelvoitteista säädettyistä seuraamuksista kuten esimerkiksi jakeluelvoitteen noudattamatta jättämisestä aiheutuvasta seuraamusmaksusta päättäisi myös jatkossa maakunnan hallitus. Vain 2 §:ssä tarkoitettujen tehtävien siirtyvät Ahvenanmaan osalta Energiavirastolle.

Jakeluelvoitelain 11 §:n 3 momentin mukaan seuraamusmaksut on määrättävä sen kalenterivuoden aikana, jona 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on annettu tai se olisi pitänyt antaa. Jos seuraamusmaksut ovat jääneet kokonaan tai osittain määräämättä sen johdosta, että jakelija on kokonaan tai osaksi laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tai antanut puutteellisen, erehdyttävän tai väärän ilmoituksen, Energiaviraston on määrättävä määräämättä jääneet seuraamusmaksut jakelijan maksettaviksi. Seuraamusmaksut on määrättävä edellä tarkoitettua kalenterivuotta seuraavien kolmen vuoden kuluessa.

Energiaviraston tulisi ilmoitusten käsittelyn kestossa huomioida seuraamusmaksujen määräämiselle asetetut jakeluelvoitelain 11 §:n 3 momentin mukaiset määräajat, jotka koskevat myös Ahvenanmaan maakunnan hallitusta. Energiaviraston tulisi tarkastaa tiedot siten, että Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle jäisi riittävästi aikaa mahdollisten seuraamusmaksujen määräämiselle.

Tarkastuksen valmistuttua Energiavirasto toimittaisi Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle ilmoituksia koskevat tiedot, joita se tarvitsee valvontatehtäviensä hoitamiseksi Ahvenanmaan maakunnassa. Jakeluelvoitelakia koskevassa muutosehdotuksessa (HE 174/2022 vp.) ehdotetaan säädettäväksi Ahvenanmaan maakunnan hallituksen tiedonsaantioikeudesta. Asian luonteesta johtuu, että toimittaessaan tietoja Energiaviraston tulisi kiinnittää Ahvenanmaan maakunnan hallituksen huomion mahdollisiin puutteisiin, joita havaittiin ilmoitusten tarkastamisen yhteydessä. Tietojen toimittamisen osalta tarkemmista käytännöistä voidaan sopia erikseen kustannusten sopimisen yhteydessä. Ahvenanmaan maakunnan hallituksen tehtävänä on valvoa ilmoituksessa annettujen tietojen perusteella uusiutuvien polttoaineiden jakeluelvoitteen noudattamista ja se päättäisi mahdollisista seuraamusmaksuista.

3 §. Korvaukset

Koska Energiavirastolle syntyisi kyseisen tehtävän hoidosta kustannuksia ja lisätyötä olisi tarpeen säätää erikseen näiden kustannusten korvaamisesta. Ehdotetun 3 §:n mukaan Energiavirastolle korvattaisiin 2 §:ssä tarkoitettujen Ahvenanmaan maakuntaa koskevien hallintotehtävien hoidosta aiheutuvat kustannukset siten kuin maakunnan hallitus ja Energiavirasto yhdessä sopivat.

4 §. Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.2.2023.

Asetusta on tarkoitus soveltaa ensimmäisen kerran vuodelta 2022 toimitettaviin ilmoituksiin. Ahvenanmaan maakunnan hallitus hoitaisi maakuntalain (jakeluelvoitelain 7 §:ssä)

tarkoitettuun jakelijan ilmoitukseen liittyvät tehtävät vuoden 2021 ja sitä edeltävien vuosien osalta. Sen vuoksi säännös on luonteeltaan todentava.

5 Ehdotuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu oikeusministeriössä työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyössä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja Energiaviraston kanssa laatiman luonnoksen pohjalta. Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta on pyydetty lausunto asetusluonnoksesta ja suostumus ehdotuksen mukaisen asetuksen antamiselle. Ahvenanmaan maakunnan hallitus on 14.7.2022 antanut suostumuksensa ehdotetulle asetukselle. Lausunto on saatu työ- ja elinkeinoministeriöltä, joka puolsi ehdotusta. Energiaviraston lausunnossa esitettiin lisäyksiä asetukseen koskien Ahvenanmaan ja valtakunnan viranomaisten työ- ja toimivallanjaosta.

Oikeusministeriön johdolla syksyllä 2022 käytiin keskusteluja saatujen lausuntojen perusteella viranomaisten riittävästä ja selventävistä muotoiluista tehtävistä, jotka ehdotetaan siirrettäväksi maakunnan hallitukselta Energiavirastolle sekä virastojen yhteistyöstä. Ahvenanmaan maakunnan hallitus puolsi asetusluonnosta ehdotuksen mukaisesti. Lausunnon antoivat myös Ahvenanmaan valtuuskunta, joka niin ikään puolsi asetusehdotusta. Asetusehdotus on laintarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä, jolloin asetustekstiin tehtiin pieniä kielellisiä muutoksia mutta sisältö pysyi samana.

6 Taloudelliset vaikutukset

Se osapuoli, jolla itsehallintolain mukaan on toimivalta siirrettäviin tehtäviin, vastaa edelleen hallinnollisista kustannuksista. Ahvenanmaata koskevien raportointitehtävien siirrosta Energiavirastolle aiheutuu lisätyötä erityisesti tehtävien siirtovaiheessa. Asetuksen 3 §:n mukaan siirrettyjen hallintotehtävien hoidosta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sopisivat maakunnan hallitus ja Energiavirasto. Jakelijoiden hallinnollisen taakan arvioidaan vähenevän raportoinnin yhdistämisen myötä.

7 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.2.2023.